

III

(Pripravljalni akti)

SVET

STALIŠČE SVETA (EU) št. 6/2013 V PRVI OBRAVNAVI

Stališče Sveta v prvi obravnavi z namenom sprejetja direktive Evropskega parlamenta in Sveta o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (prenovitev)

Sprejeto v Svetu dne 6. junija 2013

(2013/C 179 E/01)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 78(2)(f) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Potrebni je več vsebinskih sprememb Direktive Sveta 2003/9/ES z dne 27. januarja 2003 o minimalnih standardih za sprejem prosilcev za azil ⁽⁴⁾. Zaradi jasnosti bi bilo treba navedeno direktivo prenoviti.

(2) Skupna azilna politika, vključno s skupnim evropskim azilnim sistemom, je sestavni del cilja Evropske unije, da bi se postopoma uvedlo območje svobode, varnosti

in pravice, odprto za tiste, ki jih okoliščine prisilijo v zakonito iskanje zaščite v Uniji. Taka politika bi morala temeljiti na načelu solidarnosti in poštene delitve odgovornosti med državami članicami, vključno s finančnimi posledicami.

(3) Na svojem posebnem zasedanju v Tampereju 15. in 16. oktobra 1999 se je Evropski svet dogovoril, da si bo prizadeval za uvedbo skupnega evropskega azilnega sistema na podlagi celovite in vseobsežne uporabe Ženevske konvencije o statusu beguncev z dne 28. julija 1951 kot je bila dopolnjena s Protokolom iz New Yorka z dne 31. januarja 1967 (v nadaljnjem besedilu: Ženevska konvencija), s čimer bi se potrdilo načelo nevračanja. Prva faza skupnega evropskega azilnega sistema je bila izpolnjena s sprejetjem ustreznih pravnih aktov, vključno z Direktivo 2003/9/ES, določenih v Pogodbah.

(4) Evropski svet je na zasedanju 4. novembra 2004 sprejel Haaški program, v katerem so določeni cilji, ki naj bi se na območju svobode, varnosti in pravice izvedli v obdobju 2005-2010. V zvezi s tem je Haaški program pozval Evropsko komisijo, da dokonča oceno aktov prve faze ter Evropskemu parlamentu in Svetu predloži akte in ukrepe druge faze.

(5) Evropski svet je na zasedanju 10. in 11. decembra 2009 sprejel Stockholmski program, v katerem je ponovno poudarjena zaveza k cilju, da se do leta 2012 vzpostavi skupno območje zaščite in solidarnosti na podlagi skupnega azilnega postopka ter enotnega statusa oseb, ki jim je bila priznana mednarodna zaščita, na podlagi visokih standardov zaščite ter pravičnih in učinkovitih postopkov. Stockholmski program nadalje določa, da je bistveno, da se posamezniki glede pogojev za sprejem obravnavajo enako, ne glede na to, v kateri državi članici so vložili prošnjo za mednarodno zaščito.

⁽¹⁾ UL C 317, 23.12.2009, str. 110 in UL C 24, 28.1.2012, str. 80.

⁽²⁾ UL C 79, 27.3.2010, str. 58.

⁽³⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 7. maja 2009 (UL C 212 E, 5.8.2010, str. 348) in stališče Sveta v prvi obravnavi z dne 6. junija 2013. Stališče Evropskega parlamenta z dne ... (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne ...

⁽⁴⁾ UL L 31, 6.2.2003, str. 18.

- (6) Da se zagotovi ustrezna podpora prizadevanjem držav članic pri izvajanju standardov, določenih v drugi fazi vzpostavljanja skupnega evropskega azilnega sistema, predvsem tistim državam članicam, ki se zlasti zaradi svojega geografskega ali demografskega položaja srečujejo s posebnimi in nesorazmernimi pritiski na njihove azilne sisteme, bi bilo treba uporabiti sredstva Evropskega sklada za begunce in Evropskega azilnega podpornega urada.
- (7) Glede na rezultate opravljenih ocen izvajanja aktov prve faze je na tej stopnji primerno potrditi načela, na katerih je zasnovana Direktiva 2003/9/ES, da bi se zagotovili boljši pogoji za sprejem za prosilce za mednarodno zaščito (v nadaljnjem besedilu: prosilci).
- (8) Da bi se po vsej Uniji zagotovilo enako obravnavanje prosilcev, bi se morala ta direktiva uporabljati na vseh stopnjah in za vse vrste postopkov v zvezi s prošnjami za mednarodno zaščito, na vseh lokacijah in v objektih, ki sprejemajo prosilce in dokler lahko slednji ostanejo na ozemlju držav članic kot prosilci.
- (9) Pri uporabi te direktive bi si morale države članice prizadevati za zagotovitev celovitega upoštevanja načel najboljših koristi otroka in enotnosti družine v skladu z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989 in Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.
- (10) Glede obravnavanja oseb, ki spadajo na področje uporabe te direktive, države članice zavezujejo obveznosti iz instrumentov mednarodnega prava, katerih pogodbenice so.
- (11) Treba bi bilo določiti standarde za sprejem prosilcev, ki bi zadoščali, da se jim zagotovi dostojen življenjski standard in primerljivi življenjski pogoji v vseh državah članicah.
- (12) Harmonizacija pogojev za sprejem prosilcev bi morala pomagati omejiti sekundarno gibanje prosilcev, na katero vplivajo različni pogoji za njihov sprejem.
- (13) Za zagotovitev enake obravnave vseh prosilcev za mednarodno zaščito in zagotovitev skladnosti z veljavnim pravnim redom EU na področju azila, zlasti Direktivo 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite ⁽¹⁾ je primerno, da se področje uporabe te direktive razširi na prosilce za nadometno zaščito.
- (14) Sprejem oseb s posebnimi potrebami glede sprejema bi moral biti glavna skrb nacionalnih organov, da se zagotovi, da je tak sprejem posebej oblikovan tako, da ustreza njihovim posebnim potrebam glede sprejema.
- (15) Pridržanje prosilcev bi bilo treba uporabljati v skladu z osnovnim načelom, da se osebe ne bi smelo pridržati zgolj zato, ker prosi za mednarodno zaščito, zlasti v skladu z mednarodnimi pravnimi obveznostmi držav članic ter členom 31 Ženevske konvencije. Prosilce se sme pridržati le v zelo jasno opredeljenih izjemnih okoliščinah, ki jih določa ta direktiva, ter ob upoštevanju načela nujnosti in sorazmernosti tako glede načina kot tudi namena takega pridržanja. Kadar je prosilec pridržan, bi moral imeti dejanski dostop do potrebnih procesnih jamstev, kot je pravno sredstvo pred nacionalnim sodnim organom.
- (16) Države članice glede upravnih postopkov v zvezi z razlogi za pridržanje glede pojma „primerna skrbnost“ sprejmejo vsaj konkretne in smiselne ukrepe za zagotovitev, da je mogoče razloge za pridržanje preveriti v najkrajšem možnem času ter da obstaja realna možnost, da bo tako preverjanje lahko tudi uspešno opravljeno v najkrajšem možnem času. Pridržanje ne sme biti daljše, kot je razumno potrebno za dokončanje vseh zadevnih postopkov.
- (17) Razlogi za pridržanje, določeni v tej direktivi, ne posegajo v druge razloge za pridržanje, vključno z razlogi za pridržanje v okviru kazenskega postopka, ki se uporabljajo po nacionalnem pravu, ki niso povezani s prošnjo državljan tretje države ali osebe brez državljanstva za mednarodno zaščito.
- (18) Pridržani prosilci bi morali biti obravnavani s polnim spoštovanjem človeškega dostojanstva in njihov sprejem bi moral biti posebej oblikovan tako, da ustreza njihovim potrebam v tej situaciji. Države članice bi morale zlasti zagotoviti, da se uporablja člen 37 Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989.

⁽¹⁾ UL L 337, 20.12.2011, str. 9.

- (19) Pojavijo se lahko primeri, v katerih pri pridržanju v praksi ni mogoče takoj zagotoviti nekaterih sprejemnih jamstev, na primer zaradi geografske lokacije ali posebne strukture ustanove za pridržanje. Vendar pa bi moralo biti vsako odstopanje od teh jamstev začasno in bi se moralo uporabiti le v izjemnih okoliščinah, določenih v tej direktivi. Odstopanja bi se morala uporabljati le v izjemnih okoliščinah in bi morala biti ustrezno utemeljena, ob upoštevanju okoliščin vsakega primera, vključno z ravno resnosti uporabljenega odstopanja, njegovim trajanjem in učinkom na zadevnega prosilca.
- (20) Da se bolje zagotovi telesna in psihološka integriteta prosilcev, bi moralo biti pridržanje zadnja možnost in bi se smelo uporabiti le, ko so že bili ustrezno preučeni vsi drugi ukrepi, ki ne vključujejo pripora. Pri vsakem drugem ukrepu, ki ne vključujejo pripora, je treba spoštovati temeljne človekove pravice prosilcev.
- (21) Da se zagotovi skladnost s procesnimi jamstvi, ki omogočajo stik z organizacijami ali skupinami oseb, ki nudijo pravno pomoč, bi bilo treba zagotoviti informacije o takih organizacijah in skupinah oseb.
- (22) Države članice bi morale pri odločanju o nastanitvi ustrezno upoštevati najboljše koristi otroka, pa tudi posebne okoliščine vsakega prosilca, ki je odvisen od družinskih članov ali drugih bližnjih sorodnikov, kot so neporočeni mladoletni bratje ali sestre, ki so že v državi članici.
- (23) Za spodbujanje samozadostnosti prosilcev ter zmanjšanje velikih neskladnosti med državami članicami je bistveno zagotoviti jasna pravila glede dostopa prosilcev do trga dela.
- (24) Za zagotovitev skladnosti gmotne pomoči, ki jo prejmejo prosilci, z načeli iz te direktive je nujno, da države članice določijo raven take pomoči na podlagi ustreznih referenčnih vrednosti. To ne pomeni, da bi morali dobiti enako količino kot državljani. Države članice smejo prosilcem zagotoviti manj ugodno obravnavo kot državljanom, kot je določeno v tej direktivi.
- (25) Možnost zlorabe sistema za sprejem bi bilo treba omejiti, tako da se navedejo okoliščine, v katerih se lahko materialni pogoji za sprejem za prosilce omejijo ali ukinejo, hkrati pa se vsem prosilcem zagotovi dostojen življenjski standard.
- (26) Treba bi bilo zagotoviti učinkovitost nacionalnih sistemov za sprejem in sodelovanje med državami članicami na področju sprejema prosilcev.
- (27) Treba bi bilo spodbujati ustrezno koordinacijo med pristojnimi organi v zvezi s sprejemom prosilcev, zato bi bilo treba spodbujati skladne odnose med lokalnimi skupnostmi in nastanitvenimi centri.
- (28) Države članice bi morale imeti možnost, da uvedejo ali ohranjajo bolj ugodne določbe za državljane tretjih držav in osebe brez državljanstva, ki državo članico zaprosijo za mednarodno zaščito.
- (29) V tem duhu se države članice tudi poziva, da določbe te direktive uporabljajo v povezavi s postopki za odločanje o vlogah za druge oblike zaščite, ki niso določene v Direktivi 2011/95/EU.
- (30) Izvajanje te direktive bi bilo treba redno ocenjevati.
- (31) Ker cilja te direktive, in sicer zagotoviti standarde za sprejem prosilcev v državah članicah, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in se ta cilja zaradi obsega in vplivov te direktive lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti, kot je določeno v členu 5 Pogodbe o Evropski uniji (PEU). V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.
- (32) V skladu s Skupno politično izjavo držav članic in Komisije o obrazložitvenih dokumentih ⁽¹⁾ so se države članice zavezale, da bodo v upravičenih primerih uradnemu obvestilu o ukrepih za prenos priložile en ali več dokumentov, v katerih bo pojasnjeno razmerje med sestavnimi elementi direktive in ustreznimi deli nacionalnih instrumentov za prenos. Zakonodajalec v zvezi s to direktivo meni, da je predložitev teh dokumentov upravičena.

⁽¹⁾ UL C 369, 17.12.2011, str. 14.

- (33) V skladu s členoma 1 in 2 ter členom 4a(1) Protokola (št. 21) o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen PEU in Pogodbi o delovanju Evropske unije (PDEU), in brez poseganja v člen 4 navedenega protokola Združeno kraljestvo in Irska ne sodelujeta pri sprejetju te direktive, ki zato zanju ni zavezujoča in se v njiju ne uporablja.
- (34) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola (št. 22) o stališču Danske, ki je priložen PEU in PDEU, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zato zanjo ni zavezujoča in se v njej ne uporablja.
- (35) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in načela, ki jih zlasti priznava Listina Evropske unije o temeljnih pravicah. Zlasti si ta direktiva prizadeva zagotoviti celovito spoštovanje človeškega dostojanstva in spodbujati uporabo členov 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 in 47 Listine ter jo je treba temu ustrezno izvajati.
- (36) Obveznost prenosa te direktive v nacionalno pravo bi morala biti omejena na tiste določbe, ki pomenijo vsebinsko spremembo v primerjavi z Direktivo 2003/9/ES. Obveznost prenosa določb, ki so nespremenjene, izhaja iz navedene direktive.
- (37) Ta direktiva ne bi smela posegati v obveznosti držav članic glede rokov za prenos Direktive 2003/9/ES v nacionalno pravo, določenih v delu B Priloge II –
- SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

NAMEN, OPREDELITEV POJMOV IN PODROČJE UPORABE

Člen 1

Namen

Namen te direktive je določiti standarde za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (v nadaljnjem besedilu: prosilci) v državah članicah.

Člen 2

Opredelitev pojmov

Za namene te direktive:

- (a) „prošnja za mednarodno zaščito“ pomeni prošnjo za mednarodno zaščito, kot je opredeljena v členu 2(h) Direktive 2011/95/EU;
- (b) „prosilec“ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki je vložil oziroma vložila prošnjo za mednarodno zaščito, v zvezi s katero še ni bila sprejeta dokončna odločitev;
- (c) „družinski člani“ pomenijo, v kolikor je družina že obstajala v izvorni državi, naslednje člane prosilčeve družine, ki so prisotni v isti državi članici v povezavi s prošnjo za mednarodno zaščito:
- zakonca prosilca ali njegovega neporočenega partnerja v trajni zvezi, kadar zakon ali praksa zadevne države članice neporočene pare obravnava na primerljiv način s poročenimi pari po njenem pravu o državljanih tretjih držav,
 - mladoletne otroke parov iz prve alineje ali prosilca, pod pogojem, da so neporočeni, in ne glede na to, ali so bili rojeni v zakonu ali izven zakona ali posvojeni, kot določa nacionalno pravo,
 - očeta, mater ali drugo odraslo osebo, ki je za prosilca odgovorna po zakonu ali praksi zadevne države članice, kadar je ta prosilec mladoleten in neporočen;
- (d) „mladoletnik“ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, mlajšega oziroma mlajšo od 18 let;
- (e) „mladoletnik brez spremstva“ pomeni mladoletnika, ki prispe na ozemlje države članice brez spremstva odrasle osebe, ki je zanj odgovorna po zakonu ali v skladu s prakso zadevne države članice, dokler taka oseba dejansko ne prevzame skrbi zanj; vključuje tudi mladoletnika, ki ostane brez spremstva, potem ko je vstopil na ozemlje države članice;
- (f) „pogoji za sprejem“ pomenijo celovit sklop ukrepov, ki jih države članice zagotavljajo prosilcem v skladu s to direktivo;

- (g) „materialni pogoji za sprejem“ pomenijo pogoje za sprejem, ki vključujejo nastanitev, hrano in obleko, zagotovljeno v naravi ali kot finančna pomoč ali kot kuponi ali kombinacija vseh treh, ter dodatek za dnevne izdatke;
- (h) „pridrzanje“ pomeni, da država članica prosilca pridrži na nekem mestu, kjer se mu odvzame svoboda gibanja;
- (i) „nastanitveni center“ pomeni katero koli mesto, ki se uporablja za skupinsko nastanitev prosilcev;
- (j) „zastopnik“ pomeni osebo ali organizacijo, ki so jo pristojni organi imenovali, da mladoletniku brez spremstva pomaga in ga zastopa v postopkih iz te direktive, da se zagotovijo najboljše koristi otroka in zanj po potrebi opravijo pravna dejanja. Kadar je za zastopnika imenovana organizacija, ta določi osebo, odgovorno za izvajanje nalog zastopnika za mladoletnika brez spremstva v skladu s to direktivo;
- (k) „prosilec s posebnimi potrebami glede sprejema“ pomeni ranljivo osebo v skladu s členom 21, ki potrebuje posebna jamstva, da bi lahko uveljavljal pravice in izpolnjeval obveznosti, določene v tej direktivi.

Člen 3

Področje uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za vse državljane tretjih držav in osebe brez državljanstva, ki podajo prošnjo za mednarodno

zaščito na ozemlju, vključno na meji, v teritorialnih vodah ali na tranzitnih območjih države članice, dokler jim je kot prosilcem dovoljeno ostati na ozemlju, ter tudi za družinske člane, če so po nacionalnem pravu vključeni v tako prošnjo za mednarodno zaščito.

2. Ta direktiva se ne uporablja za prošnje za diplomatski ali teritorialni azil, ki so predložene predstavnštvom držav članic.

3. Ta direktiva se ne uporablja, kadar se uporabljajo določbe Direktive Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitevčasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb⁽¹⁾.

4. Države članice se lahko odločijo, da to direktivo uporabljajo v povezavi s postopki odločanja o prošnjah za druge oblike zaščite, ki ne izhajajo iz Direktive 2011/95/EU.

Člen 4

Ugodnejše določbe

Države članice lahko uvedejo ali obdržijo ugodnejše določbe glede pogojev za sprejem prosilcev in drugih ožjih sorodnikov prosilca, ki so prisotni v isti državi članici, kadar so od njega odvisni, ali iz humanitarnih razlogov, v kolikor so te določbe skladne s to direktivo.

POGLAVJE II

SPLOŠNE DOLOČBE O POGOJIH ZA SPREJEM

Člen 5

Obveščanje

1. Države članice prosilce v razumnem času, ki ne presega petnajstih dni po tem, ko so vložili njihovo prošnjo za mednarodno zaščito, obvestijo vsaj o vseh uveljavljenih pravicah in o obveznostih, ki jih morajo izpolnjevati v zvezi s pogoji za sprejem.

Države članice zagotovijo, da prosilci dobijo informacije o organizacijah ali skupinah oseb, ki zagotavljajo posebno pravno pomoč, in organizacijah, ki bi jim lahko pomagale ali jih obvestile o razpoložljivih pogojih za sprejem, vključno z zdravstvenim varstvom.

2. Države članice zagotovijo, da so informacije iz odstavka 1 v pisni obliki in v jeziku, ki ga prosilec razume ali za katerega

se razumno domneva, da ga razume. Kadar je primerno, se te informacije lahko zagotovijo tudi ustno.

Člen 6

Dokumentacija

1. Države članice zagotovijo, da prosilec v treh dneh po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito dobi dokument, izdan na njegovo ime, ki potrjuje njegov status prosilca ali dokazuje, da mu je dovoljeno ostati na ozemlju države članice dokler odločanje o njegovi vlogi ni končano ali dokler njegovo vlogo obravnavajo.

Če se imetnik ne sme svobodno gibati po celem ozemlju države članice ali njegovem delu, je v dokumentu navedeno tudi to dejstvo.

⁽¹⁾ UL L 212, 7.8.2001, str. 12.

2. Države članice lahko izključijo uporabo tega člena, kadar je prosilec v priporu in med obravnavanjem prošnje za mednarodno zaščito, podane na meji ali v sklopu postopka za odločitev o pravici prosilca do vstopa na ozemlje države članice. V posebnih primerih lahko države članice prosilcem med obravnavanjem prošnje za mednarodno zaščito zagotovijo druga dokazila, enakovredna dokumentu iz odstavka 1.

3. Ni nujno, da dokument iz odstavka 1 potrjuje identiteto prosilca.

4. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da prosilcem zagotovijo dokument iz odstavka 1, ki mora biti veljaven, dokler imajo pravico ostati na ozemlju zadevne države članice.

5. Države članice lahko prosilcem izdajo potno listino, kadar nastopijo resni humanitarni razlogi, ki zahtevajo njihovo prisotnost v drugi državi.

6. Preden države članice prosilcem zagotovijo pravice, do katerih so upravičeni po tej direktivi, jim zgolj zato, ker so prosilci za mednarodno zaščito, ne naložijo nepotrebnih ali nesorazmernih obveznosti glede dokumentacije ali drugih administrativnih obveznosti.

Člen 7

Bivališče in svoboda gibanja

1. Prosilci se lahko svobodno gibajo po ozemlju države članice gostiteljice ali na območju, ki jim ga ta država članica določi. Tako določeno območje ne vpliva na neodtujljivo sfero zasebnega življenja in omogoča zadosten prostor za zagotavljanje možnosti uveljavljanja vseh pravic po tej direktivi.

2. Države članice lahko določijo kraj bivanja prosilca iz razlogov v javnem interesu, zaradi javnega reda ali, kadar je potrebno, za hitro obdelavo in učinkovito spremljanje njegove prošnje za mednarodno zaščito.

3. Države članice lahko določijo, da so materialni pogoji za sprejem odvisni od dejanskega bivanja prosilcev na nekem

določenem mestu, ki ga določijo države članice. Taka odločitev, ki je lahko splošne narave, se sprejme posamično in na podlagi nacionalnega prava.

4. Države članice predvidijo možnost, da prosilcem izdajo začasno dovoljenje za zapustitev kraja bivanja iz odstavkov 2 in 3 in/ali določeno območje iz odstavka 1. Odločitve se sprejmejo posamično, objektivno in nepristransko, če pa so zavrnilne, se navedejo razlogi za to.

Prosilcu ni treba prositi za dovoljenje za obisk organov in sodišč, če se zahteva njegova prisotnost.

5. Države članice od prosilcev zahtevajo, da pristojne organe čim prej obvestijo o svojem trenutnem naslovu in jim sporočijo kakršno koli spremembo naslova.

Člen 8

Pridržanje

1. Države članice ne smejo pridržati osebe zgolj zato, ker je prosilec v skladu z Direktivo .../.../EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (*) (¹).

2. Kadar se izkaže za potrebno ter na podlagi posamične presoje vsakega primera, lahko države članice prosilca pridržijo, če ni mogoče učinkovito uporabiti drugega, manj prisilnega ukrepa.

3. Prosilca se sme pridržati le:

(a) da se določi ali preveri njegova identiteta ali državljanstvo;

(b) da se določijo tisti elementi, na katerih temelji prošnja za mednarodno zaščito, ki jih brez pridržanja ne bi bilo mogoče pridobiti, zlasti če obstaja nevarnost, da bo prosilec pobegnil;

(*) doc. 8260/13 (Direktiva o azilnih postopkih).

(¹) UL L

- (c) da se v okviru postopka odloči o pravici prosilca do vstopa na ozemlje;
- (d) kadar je prosilec pridržan zaradi postopka vračanja v skladu z Direktivo 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav ⁽¹⁾, da bi se pripravila vrnitev in/ali izvedel postopek odstranitve, ter zadevna država članica lahko na podlagi objektivnih meril, vključno s tem, da je prosilec že imel priložnost začeti azilni postopek, sklepa, da je mogoče utemeljeno domnevati, da prošnjo podaja samo zato, da bi zadržal ali otežil izvedbo odločbe o vrnitvi;
- (e) kadar to zahteva zaščita nacionalne varnosti ali javnega reda;
- (f) v skladu s členom 28 Uredbe (EU) št. .../... Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljan tretje države ali oseba brez državljanstva ^(*) ⁽²⁾.

Razlogi za pridržanje se opredelijo v nacionalnem pravu.

4. Države članice zagotovijo, da so pravila o alternativah pridržanju, kot so redno javljanje organom, predložitev finančnega jamstva ali obveznost zadrževanja na določenem mestu, določena v nacionalnem pravu.

Člen 9

Jamstva za pridržane prosilce

1. Prosilca se pridržijo za čim krajše obdobje in se ga obdrži v pridržanju le tako dolgo, dokler veljajo razlogi iz člena 8(3).

Upravni postopki v zvezi z razlogi za pridržanje iz člena 8(3) se skrbno izvršujejo. Zamude v upravnih postopkih, ki jih ni mogoče pripisati prosilcu, ne upravičujejo nadaljevanja pridržanja.

2. Pridržanje prosilcev pisno odredijo sodni ali upravni organi. V ukrepu za pridržanje se navedejo dejanski in pravni razlogi, ki so podlaga za pridržanje.

3. Kadar pridržanje odredijo upravni organi, države članice zagotovijo hitro sodno preučitev zakonitosti pridržanja, ki se opravi po uradni dolžnosti in/ali na zahtevo prosilca. Pri preučitvi po uradni dolžnosti se o taki preučitvi odloči čim hitreje po začetku pridržanja. Pri preučitvi na zahtevo prosilca se odloči čim hitreje po začetku ustreznih postopkov. V ta namen države članice v nacionalnem pravu določijo obdobje, v katerem se opravi sodna preučitev po uradni dolžnosti in/ali sodna preučitev na zahtevo prosilca.

Kadar se v okviru sodnega pregleda izkaže, da je pridržanje nezakonito, se zadevnega prosilca nemudoma izpusti.

4. Pridržane prosilce se nemudoma pisno in v jeziku, ki ga razumejo ali za katerega se razumno domneva, da ga razumejo, obvesti o razlogih za pridržanje in o postopkih za izpodbijanje ukrepa za pridržanje, določenih v nacionalnem pravu, kakor tudi o možnosti, da zahtevajo brezplačno pravno pomoč in zastopanje.

5. Pridržanje v razumnih časovnih presledkih pregleda sodni organ po uradni dolžnosti in/ali na zahtevo zadevnega prosilca, zlasti kadar traja pridržanje dalj časa, se pojavijo relevantne okoliščine ali so dostopne nove informacije, ki lahko vplivajo na zakonitost pridržanja.

6. Države članice v primeru sodne preučitve ukrepa za pridržanje iz odstavka 3 zagotovijo, da imajo prosilci dostop do brezplačne pravne pomoči in zastopanja. To vključuje vsaj pripravo zahtevanih procesnih dokumentov in sodelovanje na obravnavi pred sodnimi organi v imenu prosilca.

Brezplačno pravno pomoč in zastopanje zagotavljajo ustrezno usposobljene osebe, ki to lahko opravljajo ali jim je to dopuščeno v skladu z nacionalnim pravom in katerih interesi niso ali ne bi mogli biti v nasprotju z interesi prosilcev.

7. Države članice lahko določijo tudi, da se brezplačna pravna pomoč in zastopanje dodelita:

(a) samo tistim, ki nimajo zadosti sredstev, in/ali

(b) samo prek storitev, ki jih zagotavljajo pravni svetovalci ali drugi zagovorniki, ki so v nacionalnem pravu posebej določeni za pomoč prosilcem in njihovo zastopanje.

⁽¹⁾ UL L 348, 24.12.2008, str. 98.

^(*) doc. 15605/2/12 REV 2 (Dublinska uredba).

⁽²⁾ UL L ...

8. Države članice lahko tudi:

- (a) določijo denarne in/ali časovne omejitve za zagotavljanje brezplačne pravne pomoči in zastopanja, pod pogojem, da z njimi ne omejujejo samovoljno dostopa do pravne pomoči in zastopanja;
- (b) določijo, da obravnava prosilcev, kar zadeva honorarje in druge stroške, ni ugodnejša od obravnave, ki je na splošno namenjena njihovim državljanom v zadevah, ki se nanašajo na pravno pomoč.

9. Države članice lahko zahtevajo, da se jim v celoti ali delno povrne denar za vse odobrene stroške, če in kadar se finančni položaj prosilca znatno izboljša ali če je bila odločitev o odobritvi takšnih stroškov sprejeta na podlagi neresničnih informacij, ki jih je predložil prosilec.

10. Postopki za dostop do pravne pomoči in zastopanja se določijo v nacionalnem pravu.

Člen 10

Pogoji za pridržanje

1. Pridržanje prosilcev se praviloma izvaja v posebnih ustanovah za pridržanje. Kadar država članica ne more zagotoviti nastanitve v posebni ustanovi za pridržanje in mora uporabiti nastanitev v zaporu, je pridržani prosilec ločen od navadnih zapornikov in uporabljajo se pogoji za pridržanje, določeni v tej direktivi.

Pridržane prosilce se, kolikor je mogoče, loči od drugih državljanov tretjih držav, ki niso vložili prošnje za mednarodno zaščito.

Kadar prosilcev ni mogoče pridržati ločeno od drugih državljanov tretjih držav, zadevna država članica zagotovi, da se uporabljajo pogoji za pridržanje, določeni v tej direktivi.

2. Pridržanim proslcem se omogoči dostop do površin na prostem.

3. Države članice zagotovijo, da lahko predstavniki Urada Visokega komisarja Združenih narodov za begunce (UNHCR) komunicirajo s prosilci in jih obiščejo v pogojih, ki spoštujejo zasebnost. Ta možnost se uporablja tudi za organizacijo, ki v imenu UNHCR deluje na ozemlju zadevne države članice na podlagi sporazuma s to državo članico.

4. Države članice zagotovijo, da imajo družinski člani, pravni svetovalci ali zagovorniki in predstavniki ustreznih nevladnih organizacij, ki jih zadevna država članica priznava, možnost komunicirati s prosilci in jih obiščejo v pogojih, ki spoštujejo zasebnost. Dostop do objekta za pridržanje se lahko omeji le, če je to po nacionalnem pravu objektivno potrebno zaradi varnosti, javnega reda ali upravnega poslovanja objekta za pridržanje, pod pogojem, da se s tem ta dostop ne omeji močno ali onemogoči.

5. Države članice zagotovijo, da se pridržanim proslcem sistematično posredujejo informacije o pravilih, ki veljajo v ustanovi, ter določijo njihove pravice in obveznosti v jeziku, ki ga razumejo ali za katerega se razumno domneva, da ga razumejo. Države članice lahko v ustrezno utemeljenih primerih ter za razumno obdobje, ki je čim krajše, določijo odstopanje od te obveznosti, če je prosilec pridržan na meji ali v tranzitnem območju. To odstopanje se ne uporablja v primerih iz člena 43 Direktive .../.../EU (*).

Člen 11

Pridržanje ranljivih oseb in prosilcev s posebnimi potrebami glede sprejema

1. Nacionalni organi prednostno poskrbijo za zdravje, vključno z duševnim zdravjem, pridržanih prosilcev, ki so ranljive osebe.

Kadar so pridržane ranljive osebe, države članice zagotovijo redno spremljanje in ustrezno pomoč, pri čemer se upošteva njihov poseben položaj, vključno z njihovim zdravjem.

2. Mladoletniki se pridržijo le kot zadnja možnost in potem ko se ugotovi, da ni mogoče učinkovito uporabiti drugih, manj prisilnih ukrepov. Tako pridržanje traja čim krajše obdobje in stori se vse, kar je mogoče, da se pridržani mladoletniki izpustijo in nastanijo v primernih prostorih za mladoletnike.

Prednostna skrb za države članice so najboljše koristi mladoletnika, kot je določeno v členu 23(2).

(*) Direktiva iz člena 8 (Direktiva o azilnih postopkih).

Kadar se pridrži mladoletnike, imajo ti možnost sodelovanja v prostočasnih dejavnostih, vključno z igro in rekreativnimi dejavnostmi, ki so primerne njihovi starosti.

3. Mladoletniki brez spremstva se pridržijo le v izjemnih okoliščinah. Stori se vse, kar je mogoče, da se pridržanega mladoletnika brez spremstva čim prej izpusti.

Mladoletnikov brez spremstva se nikoli ne pridrži v zaporu.

Kolikor je mogoče, se mladoletnikom brez spremstva zagotovi namestitve v ustanovah, ki imajo osebje in zmogljivosti, ki upoštevajo potrebe oseb njihove starosti.

Kadar se pridržijo mladoletniki brez spremstva, države članice zagotovijo, da so nameščeni ločeno od odraslih oseb.

4. Pridržanim družinam se zagotovi ločena nastanitev, ki zagotavlja ustrezno zasebnost.

5. Kadar se pridrži prosilke, države članice zagotovijo, da so nastanjene ločeno od prosilcev, razen če so to družinski člani in se s tem strinjajo vsi zadevni posamezniki.

Izjeme od prvega pododstavka se lahko uporabljajo tudi glede uporabe skupnih površin, ki so namenjene rekreativnim ali družabnim dejavnostim, vključno z zagotavljanjem obrokov.

6. Države članice lahko v ustrezno utemeljenih primerih in za razumno obdobje, ki je čim krajše, določijo odstopanje od tretjega pododstavka odstavka 2, od odstavka 4 in od prvega pododstavka odstavka 5, kadar je prosilec pridržan na mejni kontrolni točki ali v tranzitnem območju, razen v primerih iz člena 43 Direktive .../.../EU (*).

Člen 12

Družine

Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da, kolikor je mogoče, ohranijo enotnost družine, ki je navzoča na njihovem ozemlju, če zadevna država članica prosilcem zagotovi namestitve. Takšni ukrepi se izvajajo s soglasjem prosilca.

Člen 13

Zdravniški pregledi

Države članice lahko iz razlogov javnega zdravja zahtevajo zdravniške preglede prosilcev.

(*) Direktiva iz člena 8 (Direktiva o azilnih postopkih).

Člen 14

Šolanje in izobraževanje mladoletnikov

1. Države članice mladoletnim otrokom prosilcev in mladoletnim prosilcem zagotovijo dostop do izobraževalnega sistema pod podobnimi pogoji, kot svojim državljanom, dokler se dejansko ne izvede ukrep izгона zoper njih ali njihove starše. Tako izobraževanje se lahko zagotovi v nastanitvenih centrih.

Zadevna država članica lahko določi, da mora biti tak dostop omejen na državni izobraževalni sistem.

Države članice ne odvzamejo pravice do srednješolskega izobraževanja samo zato, ker je mladoletnik postal polnoleten.

2. Dostop do izobraževalnega sistema se ne odloži za več kot tri mesece od datuma, ko je mladoletnik vložil prošnjo za mednarodno zaščito ali je bila vložena v njegovem imenu.

Po potrebi se mladoletnikom zagotovi pripravljalni pouk, vključno z jezikovnim poukom, da se olajšata njihov dostop do izobraževalnega sistema in njihovo sodelovanje v njem, kot je določeno v odstavku 1.

3. Kadar zaradi posebnega položaja mladoletnika dostop do izobraževalnega sistema, kot je določen v odstavku 1, ni mogoč, zadevna država članica v skladu s svojim nacionalnim pravom in prakso ponudi druge izobraževalne programe.

Člen 15

Zaposlovanje

1. Države članice zagotovijo, da imajo prosilci dostop do trga dela najpozneje devet mesecev od datuma vložitve prošnje za mednarodno zaščito, če pristojni organ še ni sprejel odločitve na prvi stopnji in za zamudo ni kriv prosilec.

2. Države članice določijo pogoje za zagotovitev dostopa do trga dela za prosilca v skladu s svojim nacionalnim pravom, pri čemer zagotovijo, da imajo prosilci učinkovit dostop do trga dela.

Zaradi politik v zvezi s trgom dela lahko države članice prednostno obravnavajo državljane Unije in državljane držav podpisnic Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru ter državljane tretjih držav z zakonitim prebivališčem.

3. Dostop do trga dela se ne odvzame med pritožbenimi postopki, če pritožba zoper zavrnilno odločitev v rednem postopku zadrži izvršitev, do uradnega obvestila o zavrnilni odločitvi o pritožbi.

Člen 16

Poklicno usposabljanje

Države članice lahko prosilcem dovolijo dostop do poklicnega usposabljanja ne glede na to, ali imajo dostop do trga dela.

Dostop do poklicnega usposabljanja, povezanega s pogodbo o zaposlitvi, je odvisen od tega, v kolikšni meri ima prosilec dostop do trga dela v skladu s členom 15.

Člen 17

Splošna pravila o materialnih pogojih za sprejem in zdravstvenem varstvu

1. Države članice zagotovijo, da so prosilcem ob podaji prošnje za mednarodno zaščito na voljo materialni pogoji za sprejem.

2. Države članice zagotovijo, da materialni pogoji za sprejem omogočajo ustrezen življenjski standard prosilcev, ki zagotavlja njihovo eksistenco ter varuje njihovo fizično in duševno zdravje.

Države članice zagotovijo, da se ta življenjski standard v skladu s členom 21 doseže v posebnem položaju ranljivih oseb in v zvezi s položajem pridržanih oseb.

3. Države članice lahko zagotavljanje vseh ali nekaterih materialnih pogojev za sprejem in zdravstveno varstvo pogojujejo s tem, da prosilci nimajo zadostnih sredstev za življenjski standard, ki je primeren za njihovo zdravje in ki omogoča njihovo preživetje.

4. Države članice lahko od prosilcev zahtevajo, da krijejo stroške materialnih pogojev za sprejem in zdravstveno varstvo, določenih v tej direktivi, ali k njim prispevajo, v skladu z določbo iz odstavka 3, če imajo prosilci dovolj sredstev, na primer če že razumno obdobje delajo.

Če se izve, da je imel prosilec dovolj sredstev za kritje materialnih pogojev za sprejem in zdravstveno varstvo, ko so bile te temeljne potrebe pokrite, lahko države članice od prosilca zahtevajo povračilo.

5. Kadar države članice zagotovijo materialne pogoje za sprejem v obliki finančne pomoči ali kuponov, se njihov znesek določi na podlagi ravni, ki jo/jih zadevna država članica določi z zakonom ali v praksi, da se državljanom zagotovi ustrezen življenjski standard. Države članice lahko glede tega prosilcem zagotovijo manj ugodno obravnavo v primerjavi z državljani, zlasti kadar se materialna pomoč delno zagotovi v naravi ali kadar je namen te(h) ravni, ki se uporabljajo za državljane, zagotoviti višji življenjski standard, kot je določen za prosilce v tej direktivi.

Člen 18

Modalitete materialnih pogojev za sprejem

1. Kadar se nastanitev zagotovi v naravi, bi morala biti v eni od naslednjih oblik ali kot njihova kombinacija:

- (a) prostori, ki se uporabljajo za nastanitev prosilcev med obravnavanjem prošnje za mednarodno zaščito, podane na meji ali v tranzitnih območjih;
- (b) nastanitveni centri, ki zagotavljajo ustrezen življenjski standard;
- (c) privatne hiše, stanovanja, hoteli ali drugi prostori, prilagojeni za nastanitev prosilcev.

2. Brez poseganja v kakršne koli posebne pogoje za pridržanje iz členov 10 in 11 države članice v zvezi z nastanitvijo iz odstavka 1(a), (b) in (c) tega člena zagotovijo, da:

- (a) se prosilcem zajamči zaščita njihovega družinskega življenja;
- (b) imajo prosilci možnost komuniciranja s sorodniki, pravnimi svetovalci ali zagovorniki, predstavniki UNHCR ter drugimi ustreznimi nacionalnimi, mednarodnimi in nevladnimi organizacijami in organi;

(c) se družinskim članom, pravnim svetovalcem ali zagovornikom, predstavnikom UNHCR in ustreznih nevladnih organizacij, ki jih prizna zadevna država članica, zagotovi dostop, da pomagajo prosilcem. Omejitve takega dostopa se lahko določijo le zaradi varnosti prostorov in prosilcev.

3. Države članice v zvezi s prosilci v prostorih in nastanitvenih centrih iz odstavka 1(a) in (b) upoštevajo posebna vprašanja, povezana s spolom in starostjo, ter položaj ranljivih oseb.

4. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe za preprečevanje napadov in nasilja na podlagi spola, vključno s spolnimi napadi in nadlegovanjem, v prostorih in nastanitvenih centrih iz odstavka 1(a) in (b).

5. Države članice, kolikor je mogoče, zagotovijo, da so odvisni odrasli prosilci s posebnimi potrebami glede sprejema nastanjeni skupaj z bližnjimi odraslimi sorodniki, ki so že prisotni v isti državi članici in so zanje odgovorni bodisi po zakonu bodisi s prakso zadevne države članice.

6. Države članice zagotovijo, da se prosilci premestijo iz enega nastavitvenega objekta v drugega samo, kadar je potrebno. Države članice prosilcem zagotovijo možnost, da o premostitvi in novem naslovu obvestijo svoje pravne svetovalce ali zagovornike.

7. Osebe, ki delajo v nastanitvenih centrih, so ustrezno usposobljene in jih zavezujejo pravila o tajnosti, kot so določena v nacionalnem pravu, glede vseh informacij, ki jih pridobijo pri svojem delu.

8. Države članice lahko prosilce prek svetovalnega odbora ali sveta, ki zastopa stanovalce, vključijo v upravljanje materialnih pogojev in nematerialnih vidikov življenja v centru.

9. Države članice lahko izjemoma v ustrezno utemeljenih primerih za razumno obdobje, ki mora biti čim krajše, določijo modalitete materialnih pogojev za sprejem, ki so drugačni od tistih, ki jih določa ta člen, kadar:

(a) je potrebna ocena prosilčevih posebnih potreb v skladu s členom 22;

(b) so običajno razpoložljive nastanitvene kapacitete začasno polne.

Taki drugačni pogoji v vsakem primeru zadoščajo za kritje osnovnih potreb.

Člen 19

Zdravstveno varstvo

1. Države članice zagotovijo, da imajo prosilci potrebno zdravstveno varstvo, ki vključuje vsaj nujno oskrbo in osnovno zdravljenje boleznih in resnih duševnih motenj.

2. Države članice zagotovijo potrebno zdravniško ali drugo pomoč prosilcem s posebnimi potrebami glede sprejema, vključno z ustreznim duševnim zdravljenjem, kadar je potrebno.

POGLAVJE III

OMEJITEV ALI UKINITEV MATERIALNIH POGOJEV ZA SPREJEM

Člen 20

Omejitev ali ukinitve materialnih pogojev za sprejem

1. Države članice lahko omejijo ali v izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih ukinejo materialne pogoje za sprejem, kadar prosilec:

(a) zapusti kraj bivanja, ki ga določi pristojni organ, ne da bi ga o tem obvestil, ali brez dovoljenja, če ga je zahteval, ali

(b) ne izpolnjuje obveznosti javljanja ali zahtev glede obveščanja ali udeležbe pri osebnih razgovorih v zvezi z azilnim

postopkom v razumnem obdobju, ki ga določa nacionalno pravo, ali

(c) je vložil naknadno prošnjo, ki je opredeljena v členu 2(q) Direktive .../.../EU (*).

Glede primerov (a) in (b), kadar se prosilca izsledi ali se prostovoljno javi pristojnemu organu, se na podlagi razlogov za izginotje sprejme ustrezno utemeljena odločitev o ponovni uvedbi pravice do nekaterih ali vseh ukinjenih ali omejenih materialnih pogojev za sprejem.

(*) Direktiva iz člena 8 (Direktiva o azilnih postopkih).

2. Države članice lahko omejijo tudi materialne pogoje za sprejem, kadar lahko ugotovijo, da prosilec brez utemeljenih razlogov ni vložil prošnje za mednarodno zaščito, takoj ko je bilo to praktično izvedljivo po prihodu v zadevno državo članico.

3. Države članice lahko omejijo ali ukinejo materialne pogoje za sprejem, kadar je prosilec prikrikl finančna sredstva in je zato imel neupravičeno korist od materialnih pogojev za sprejem.

4. Države članice lahko določijo sankcije, ki se uporabljajo za hude kršitve pravil v nastanitvenih centrih in za hudo nasilno vedenje.

5. Odločitve o omejitvi ali ukinitvi materialnih pogojev za sprejem ali sankcijah iz odstavkov 1, 2, 3 in 4 tega člena, se sprejmejo posamično, objektivno in nepristransko ter se navedejo razlogi. Odločitve temeljijo na posebnem položaju zadevne osebe, zlasti v zvezi z osebami iz člena 21, ob upoštevanju načela sorazmernosti. V vseh okoliščinah države članice zagotovijo dostop do zdravstvenega varstva v skladu s členom 19 ter vsem prosilcem zagotovijo tudi dostojen življenjski standard.

6. Države članice zagotovijo, da materialni pogoji za sprejem niso ukinjeni ali omejeni, dokler ni sprejeta odločitev v skladu z odstavkom 5.

POGLAVJE IV

DOLOČBE GLEDE RANLJIVIH OSEB

Člen 21

Splošno načelo

Države članice pri prenosu te direktive v nacionalno pravo upoštevajo poseben položaj ranljivih oseb, kot so mladoletniki, mladoletniki brez spremstva, invalidi, starejši ljudje, nosečnice, starši samohranilci z mladoletnimi otroki, žrtve trgovine z ljudmi, osebe s hudimi boleznimi, osebe z motnjami v duševnem zdravju in osebe, ki so bile mučene, posiljene ali so bile podvržene drugim hudim oblikam psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja, kot so žrtve pohabljanja ženskih spolnih organov.

Člen 22

Ocena posebnih potreb ranljivih oseb glede sprejema

1. Da bi učinkovito izvajale člen 21, države članice ocenijo, ali je prosilec s posebnimi potrebami glede sprejema. Države članice tudi navedejo naravo teh potreb.

Ta ocena se začne pripravljati v razumnem obdobju potem, ko je bila podana prošnja za mednarodno zaščito, ter jo je mogoče vključiti v obstoječe nacionalne postopke. Države članice zagotovijo, da se te posebne potrebe glede sprejema v skladu z določbami te direktive obravnavajo tudi, če se pokažejo v poznejši fazi azilnega postopka.

Države članice zagotovijo, da se pri podpori, ki se nudi prosilcem s posebnimi potrebami glede sprejema v skladu s to direktivo, ves čas azilnega postopka upoštevajo njihove posebne potrebe glede sprejema, in zagotovijo ustrezno spremljanje njihovega položaja.

2. Ocene iz odstavka 1 ni treba opraviti v obliki upravnega postopka.

3. Samo za ranljive osebe v skladu s členom 21 se sme šteti, da imajo posebne potrebe glede sprejema ter da so upravičene do posebne podpore, ki se nudi v skladu s to direktivo.

4. Ocena iz odstavka 1 ne posega v oceno potreb po mednarodni zaščiti v skladu z Direktivo 2011/95/EU.

Člen 23

Mladoletniki

1. Najboljše koristi otroka so primarna skrb držav članic pri izvajanju določb te direktive, ki se nanašajo na mladoletnike. Države članice zagotovijo življenjski standard, ki je primeren za psihični, duševni, duhovni, moralni in družbeni razvoj mladoletnika.

2. Pri ocenjevanju najboljših koristi otroka države članice ustrezno upoštevajo zlasti naslednje dejavnike:

(a) možnosti ponovne združitve družine;

(b) dobro počutje in družbeni razvoj mladoletnika, zlasti ob upoštevanju okolja, iz katerega mladoletnik izhaja;

(c) vprašanja glede varnosti in zaščite, zlasti kadar obstaja tveganje, da je mladoletnik žrtev trgovine z ljudmi;

(d) mnenja mladoletnika v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.

3. Države članice zagotovijo, da imajo mladoletniki dostop do prostočasnih dejavnosti, vključno z igro in rekreativnimi dejavnostmi, ki so primerne njihovi starosti, v prostorih in nastanitvenih centrih iz člena 18(1)(a) in (b) ter do dejavnosti na prostem.

4. Države članice mladoletnikom, ki so bili žrtve kakršnih koli zlorab, zanemarjanja, izkoriščanja, mučenja ali krutega, nečloveškega in ponižujočega ravnanja ali ki so trpeli zaradi oboroženih spopadov, zagotovijo dostop do rehabilitacije in zagotovijo, da se po potrebi organizira ustrezno psihološko zdravljenje in zagotovi strokovno svetovanje.

5. Države članice zagotovijo, da so mladoletni otroci prosilcev ali mladoletni prosilci nastanjeni s svojimi starši, svojimi neporočenimi mladoletnimi brati ali sestrami ali z odraslo osebo, ki je zanje odgovorna po zakonu ali s prakso zadevne države članice, pod pogojem, da je to v najboljšo korist zadevnih mladoletnikov.

Člen 24

Mladoletniki brez spremstva

1. Države članice čim prej sprejmejo ukrepe, s katerimi zagotovijo, da predstavnik zastopa mladoletnika brez spremstva in mu pomaga s tem, da mu omogoči uveljavljanje pravic in izpolnjevanje obveznosti iz te direktive. Mladoletnik brez spremstva je takoj obveščen o imenovanju zastopnika. Predstavnik svoje dolžnosti opravlja po načelu najboljših koristi otroka, kot je določeno v členu 23(2), in ima za to potrebno strokovno znanje. Da se zagotovi dobro počutje in družbeni razvoj mladoletnika iz 23(2)(b), se oseba, ki deluje kot zastopnik, zamenja le, kadar je nujno. Organizacije ali posamezniki, katerih interesi so ali bi morda lahko bili v nasprotju s koristmi mladoletnika brez spremstva, niso upravičeni, da postanejo zastopniki.

Ustrezni organi opravljajo redno ocenjevanje, vključno glede razpoložljivosti potrebnih sredstev za zastopanje mladoletnika brez spremstva.

2. Mladoletniki brez spremstva, ki podajo prošnjo za mednarodno zaščito, od trenutka, ko jim je dovoljen vstop na ozemlje, do trenutka, ko morajo zapustiti državo članico, v kateri je bila podana ali se obravnava prošnja za mednarodno zaščito, se namestijo:

(a) z odraslimi sorodniki;

(b) v rejniški družini;

(c) v nastanitvenih centrih s posebno oskrbo za mladoletnike;

(d) v drugih nastanitvenih kapacitetah, primernih za mladoletnike.

Države članice lahko mladoletnike brez spremstva, ki so stari 16 let ali več, nastanijo v nastanitvene centre za odrasle prosilce, če je to v njihovo najboljšo korist, kakor je določeno v členu 23(2).

Kolikor je mogoče, se brate in sestre obdrži skupaj, upoštevajoč najboljše koristi zadevnega mladoletnika in zlasti njegovo starost ter stopnjo zrelosti. Spremembe bivališča mladoletnikov brez spremstva se omejijo na najmanjšo možno mero.

3. Države članice začnejo iskati družinske člane mladoletnika brez spremstva, po potrebi s pomočjo mednarodnih ali drugih ustreznih organizacij, čim prej po podaji prošnje za mednarodno zaščito, pri čemer ščitijo najboljše koristi mladoletnika brez spremstva. Če bi lahko bilo ogroženo življenje ali integriteta mladoletnika ali njegovih bližnjih sorodnikov, zlasti če so ostali v izvorni državi, je treba poskrbeti, da se zagotovi zaupno zbiranje, obdelava in razširjanje informacij o teh osebah, tako da se ne ogrozi njihova varnost.

4. Osebe, ki delajo z mladoletniki brez spremstva, so bile v preteklosti in so še naprej deležne ustreznega usposabljanja v zvezi z njihovimi potrebami, zavezujejo pa jih pravila o tajnosti, kot so določena v nacionalnem pravu, glede vseh informacij, ki jih pridobijo pri svojem delu.

Člen 25

Žrtve mučenja in nasilja

1. Države članice zagotovijo, da osebe, ki so bile mučene, posiljene ali so bile podvržene drugim hudim nasilnim dejanjem, prejmejo potrebno zdravljenje poškodb, povzročenih s takimi dejanji, zlasti da imajo dostop do ustreznega zdravniškega in psihološkega zdravljenja ali nege.

2. Tisti, ki delajo z žrtvami mučenja, posilstva ali drugih hudih nasilnih dejanj, so morali v preteklosti in morajo še naprej biti deležni ustreznega usposabljanja v zvezi z njihovimi potrebami, zavezujejo pa jih pravila tajnosti, kot so določena v nacionalnem pravu, glede vseh informacij, ki jih pridobijo pri svojem delu.

POGLAVJE V**PRITOŽBE**

Člen 26

Pritožbe

1. Države članice zagotovijo, da je proti odločitvam v zvezi z zagotovitvijo, odvzemom ali omejitvijo pravic po tej direktivi ali odločitvam, sprejetim po členu 7, ki vplivajo na prosilce posamično, možna pritožba po postopkih, določenih v nacionalnem pravu. Vsaj na zadnji stopnji se zagotovi možnost pritožbe ali pregleda dejanskih in pravnih vprašanj pred sodnim organom.

Države članice lahko določijo, da brezplačna pravna pomoč in zastopanje nista dana na voljo, če pristojni organ meni, da pritožba ali pregled nima realnih možnosti za uspeh. V takem primeru države članice zagotovijo, da pravna pomoč in zastopanje nista samovoljno omejena ter da prosilcu ni oviran dejanski dostop do sodnega varstva.

2. V primeru pritožbe ali pregleda pred sodnim organom iz odstavka 1 države članice zagotovijo, da sta na zahtevo na voljo brezplačna pravna pomoč in zastopanje, kolikor je takšna pomoč potrebna za zagotovitev učinkovitega dostopa do sodnega varstva. V to sta vključena vsaj priprava zahtevanih procesnih dokumentov in sodelovanje na obravnavi pred sodnimi organi v imenu prosilca.

4. Države članice lahko tudi:

(a) določijo denarne in/ali časovne omejitve za zagotavljanje brezplačne pravne pomoči in zastopanja, pod pogojem, da z njimi ne omejujejo samovoljno dostopa do pravne pomoči in zastopanja;

Brezplačno pravno pomoč in zastopanje zagotavljajo ustrezno usposobljene osebe, ki to lahko opravljajo ali jim je to dopuščeno v skladu z nacionalnim pravom in katerih interesi niso ali ne bi mogli biti v nasprotju z interesi prosilcev.

(b) določijo, da obravnava prosilcev v zvezi s honorarji in drugimi stroški ni ugodnejša od obravnave, ki je na splošno namenjena njihovim državljanom v zadevah, ki se nanašajo na pravno pomoč.

3. Države članice lahko določijo tudi, da se brezplačna pravna pomoč in zastopanje dodeli:

(a) samo tistim, ki nimajo zadosti sredstev, in/ali

5. Države članice lahko zahtevajo, da se jim v celoti ali delno povrnejo vsi odobreni stroški, če in kadar se finančni položaj prosilca znatno izboljša ali če je bila odločitev o odobritvi takšnih stroškov sprejeta na podlagi neresničnih podatkov, ki jih je predložil prosilec.

(b) samo prek storitev, ki jih zagotavljajo pravni svetovalci ali drugi zagovorniki, ki so v nacionalnem pravu posebej določeni za pomoč prosilcem in njihovo zastopanje.

6. Postopki za dostop do pravne pomoči in zastopanja so določeni v nacionalnem pravu.

POGLAVJE VI

UKREPI ZA IZBOLJŠANJE UČINKOVITOSTI SISTEMA ZA SPREJEM

Člen 27

Pristojni organi

Vsaka država članica uradno obvesti Komisijo o organih, ki so pristojni za izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz te direktive. Države članice obvestijo Komisijo o kakršnih koli spremembah v zvezi s takimi organi.

Člen 28

Sistem za usmerjanje, spremljanje in nadzor

1. Države članice ob ustreznem upoštevanju svoje ustavne ureditve vzpostavijo ustrezne mehanizme, da zagotovijo vzpostavitev primerne usmerjanja, spremljanja in nadzora ravni pogojev za sprejem.

2. Države članice Komisiji vsako leto najpozneje do ... (**)
predložijo ustrezne informacije v obliki obrazca iz Priloge I.

Člen 29

Osebe in viri

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da zagotovijo, da so organi in druge organizacije, ki izvajajo to direktivo, deležni potrebnega temeljnega usposabljanja v zvezi s potrebami prosilcev in prosilk.

2. Države članice dodelijo vire, potrebne v zvezi z nacionalnim pravom za izvajanje te direktive.

POGLAVJE VII

KONČNE DOLOČBE

Člen 30

Poročila

Komisija najpozneje do ... (*) poroča Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi te direktive in predlaga potrebne spremembe.

Države članice do ... (**) pošljejo Komisiji vse informacije, ki so primerne za pripravo poročila.

Po predložitvi prvega poročila Komisija poroča Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi te direktive vsaj vsakih pet let.

Člen 31

Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s členi 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30 in Prilogo I najpozneje do ... (***). Komisiji takoj sporočijo besedilo navedenih predpisov.

Države članice se ob sprejetju navedenih predpisov sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Vključijo tudi izjavo, da se v obstoječih zakonih in drugih predpisih sklicevanja na direktivo, razveljavljeno s to direktivo, štejejo kot sklicevanja na to direktivo. Način sklicevanja in obliko izjave določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedila glavnih določb nacionalnih predpisov, ki jih sprejmejo na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 32

Razveljavitev

Direktiva 2003/9/ES se za države članice, ki jih zavezuje ta direktiva, razveljavi z učinkom od ... (****) brez poseganja v obveznosti držav članic glede roka za prenos direktive iz dela B Priloge II v nacionalno pravo.

Sklicevanja na razveljavljeno direktivo se štejejo kot sklicevanja na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge III.

(*) 48 mesecev od datuma začetka veljavnosti te direktive.

(**) 36 mesecev od datuma začetka veljavnosti te direktive.

(***) 24 mesecev od datuma začetka veljavnosti te direktive.

(****) Dan po 24 mesecu od datuma začetka veljavnosti te direktive.

Člen 33

Začetek veljavnosti in uporaba

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člena 13 in 29 se uporabljata od ... (*).

Člen 34

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbama.

V ...,

Za Evropski parlament
Predsednik

...

Za Svet
Predsednik

...

(*) Dan po 24 mesecu od datuma začetka veljavnosti te direktive.

PRILOGA I

Obrazec za poročanje o informacijah, ki jih predložijo države članice v skladu s členom 28(2)

Po datumu iz člena 28(2) se informacije, ki jih predložijo države članice, znova predložijo Komisiji, kadar se nacionalno pravo ali praksa znatno spremenita in nadomestita predložene informacije.

1. Na podlagi členov 2(k) in 22 prosimo, da pojasnite posamezne stopnje prepoznavanja oseb s posebnimi potrebami glede sprejema, vključno s trenutkom začetka prepoznavanja in njegovimi posledicami glede reševanja takšnih potreb, zlasti v zvezi z mladoletniki brez spremstva, žrtvami mučenja, posilstva ali drugih hudih oblik psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja in žrtvami trgovine z ljudmi.
2. Navedite popolne informacije o vrsti, imenu in obliki dokumentov, določenih v členu 6.
3. V zvezi s členom 15 prosimo navedite, v kolikšni meri je dostop prosilcev do trga dela povezan s kakršnimi koli posebnimi pogoji, in podrobno opišite take omejitve.
4. V zvezi s členom 2(g) prosimo opišite, kako se zagotavljajo materialni pogoji za sprejem (tj. kateri materialni pogoji za sprejem se zagotavljajo v naravi, v denarju, v kuponih ali kot kombinacija teh elementov), in navedite višino dodatka za dnevne izdatke, ki ga prejemajo prosilci.
5. Po potrebi v zvezi s členom 17(5) prosimo pojasnite referenčno(e) vrednost(i), ki se v nacionalnem pravu ali praksi uporablja(jo) za določanje ravni finančne pomoči, ki jo prejemajo prosilci. Če se prosilci v primerjavi z državljani obravnavajo manj ugodno, pojasnite razloge za to.

PRILOGA II

Del A

Razveljavljena direktiva

(iz člena 32)

Direktiva Sveta 2003/9/ES

(UL L 31, 6.2.2003, str. 18)

Del B

Rok za prenos v nacionalno pravo

(iz člena 32)

Direktiva	Rok za prenos
2003/9/ES	6. februar 2005

PRILOGA III

Korelacijska tabela

Direktiva 2003/9/ES	Ta direktiva
Člen 1	Člen 1
Člen 2, uvodno besedilo	Člen 2, uvodno besedilo
Člen 2(a)	—
Člen 2(b)	—
—	Člen 2(a)
Člen 2(c)	Člen 2(b)
Člen 2(d), uvodno besedilo	Člen 2(c), uvodno besedilo
Člen 2(d)(i)	Člen 2(c), prva alineja
Člen 2(d)(ii)	Člen 2(c), druga alineja
—	Člen 2(c), tretja alineja
Člen 2(e), (f) in (g)	—
—	Člen 2(d)
Člen 2(h)	Člen 2(e)
Člen 2(i)	Člen 2(f)
Člen 2(j)	Člen 2(g)
Člen 2(k)	Člen 2(h)
Člen 2(l)	Člen 2(i)
—	Člen 2(j)
—	Člen 2(k)
Člen 3	Člen 3
Člen 4	Člen 4
Člen 5	Člen 5
Člen 6(1) do (5)	Člen 6(1) do (5)
—	Člen 6(6)
Člen 7(1) in (2)	Člen 7(1) in (2)
Člen 7(3)	—
Člen 7(4) do (6)	Člen 7(3) do (5)
—	Člen 8
—	Člen 9
—	Člen 10
—	Člen 11

Direktiva 2003/9/ES	Ta direktiva
Člen 8	Člen 12
Člen 9	Člen 13
Člen 10(1)	Člen 14(1)
Člen 10(2)	Člen 14(2), prvi pododstavek
—	Člen 14(2), drugi pododstavek
Člen 10(3)	Člen 14(3)
Člen 11(1)	—
—	Člen 15(1)
Člen 11(2)	Člen 15(2)
Člen 11(3)	Člen 15(3)
Člen 11(4)	—
Člen 12	Člen 16
Člen 13(1) do (4)	Člen 17(1) do (4)
Člen 13(5)	—
—	Člen 17(5)
Člen 14(1)	Člen 18(1)
Člen 14 (2), prvi pododstavek, uvodno besedilo, točki (a) in (b)	Člen 18(2), uvodno besedilo, točki (a) in (b)
Člen 14(7)	Člen 18(2)(c)
—	Člen 18(3)
Člen 14(2), drugi pododstavek	Člen 18(4)
Člen 14(3)	—
—	Člen 18(5)
Člen 14(4)	Člen 18(6)
Člen 14(5)	Člen 18(7)
Člen 14(6)	Člen 18(8)
Člen 14(8), prvi pododstavek, uvodno besedilo, prva alineja	Člen 18(9), prvi pododstavek, uvodno besedilo, točka (a)
Člen 14(8), prvi pododstavek, druga alineja	—
Člen 14(8), prvi pododstavek, tretja alineja	Člen 18(9), prvi pododstavek, točka (b)
Člen 14(8), prvi pododstavek, četrta alineja	—
Člen 14 (8), drugi pododstavek	Člen 18(9), drugi pododstavek
Člen 15	Člen 19

Direktiva 2003/9/ES	Ta direktiva
Člen 16 (1), uvodno besedilo	Člen 20(1), uvodno besedilo
Člen 16(1)(a), prvi pododstavek, prva, druga in tretja alineja	Člen 20(1), prvi pododstavek, točke (a), (b) in (c)
Člen 16(1)(a), drugi pododstavek	Člen 20(1), drugi pododstavek
Člen 16(1)(b)	—
Člen 16(2)	—
—	Člen 20(2) in (3)
Člen 16(3) do (5)	Člen 20(4) do (6)
Člen 17(1)	Člen 21
Člen 17(2)	—
—	Člen 22
Člen 18(1)	Člen 23(1)
—	Člen 23(2) in (3)
Člen 18(2)	Člen 23(4)
—	Člen 23(5)
Člen 19	Člen 24
Člen 20	Člen 25(1)
—	Člen 25(2)
Člen 21(1)	Člen 26(1)
—	Člen 26(2) do (5)
Člen 21(2)	Člen 26(6)
Člen 22	—
—	Člen 27
Člen 23	Člen 28(1)
—	Člen 28(2)
Člen 24	Člen 29
Člen 25	Člen 30
Člen 26	Člen 31
—	Člen 32
Člen 27	Člen 33, prvi pododstavek
—	Člen 33, drugi pododstavek
Člen 28	Člen 34
—	Priloga I
—	Priloga II
—	Priloga III

UTEMELJITEV SVETA

I. UVOD

Komisija je 7. junija 2011 Svetu predložila spremenjeni predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o standardih za sprejem prosilcev za azil (prenovitev) (11214/11). Svoj prvotni predlog za prenovitev direktive o pogojih sprejema z dne 9. decembra 2008 (16913/1/08 REV1) je spremenila ob upoštevanju stališča Evropskega parlamenta iz prve obravnave, izglasovanega 7. maja 2009 (9333/09), in stališč, izraženih v Svetu.

Da bi se izognili zamudam, je Evropski parlament izoblikoval svoje pogajalsko stališče o spremenjenem predlogu Komisije tako, da ga je preučil glede na svoje stališče iz prve obravnave o prvotnem predlogu.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 16. julija 2009 sprejel mnenje o prvotnem predlogu Komisije (SOC/332 – CESE 1209/2009). Nato je 26. in 27. oktobra 2011 sklenil, da ne bo pripravil novega mnenja o spremenjenem predlogu. Odbor regij je mnenje o prvotnem predlogu sprejel na plenarnem zasedanju 6. in 7. oktobra 2009 (CdR 90/2009 fin), na seji 18. oktobra 2011 pa je sklenil, da ne bo izdal mnenja o spremenjenem predlogu, temveč bo namesto tega o svojih stališčih obvestil Svet v pismu, naslovljenem na generalnega sekretarja Sveta (18840/11).

Svet je na svojem zasedanju 25. in 26. oktobra potrdil politični dogovor o spremenjenem predlogu (14112/1/12 REV1).

V skladu s Protokolom (št. 21) o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, priloženim Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, Združeno kraljestvo in Irska ne sodelujeta pri sprejetju prenovitve direktive o pogojih sprejema. Danska ne sodeluje pri sprejemanju direktive, ki v skladu s protokolom o stališču Danske zanjo ni zavezujoča in se zanjo ne uporablja.

II. CILJ PREDLOGA

V direktivi o pogojih sprejema so določeni standardi za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito. Prenovitev direktive o pogojih sprejema je del vrste zakonodajnih predlogov, ki jih je na področju azila predstavila Komisija v skladu z zavezo Evropskega sveta, da do leta 2012 vzpostavi skupen evropski azilni sistem.

Cilji prenovitve direktive o pogojih sprejema so zagotoviti ustrezne in primerljive pogoje sprejema v državah članicah, ki jih zavezuje ta direktiva, spoštovati temeljne pravice ob upoštevanju razvijajoče se sodne prakse Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice ter zagotoviti skladnost z drugimi instrumenti na področju azila.

III. ANALIZA STALIŠČA SVETA V PRVI OBRAVNAVI

A. Splošne ugotovitve

Med Evropskim parlamentom in Svetom so na podlagi spremenjenega predloga Komisije potekala pogajanja, da bi bilo mogoče dogovor doseči že v fazi stališča Sveta iz prva obravnave. Besedilo stališča Sveta v celoti odraža kompromis, sklenjen med obema sozakonodajalcema. V kompromisnem besedilu so zagotovljeni višji in bolj usklajeni standardi sprejema za prosilce za mednarodno zaščito, zlasti za ranljive osebe, ki imajo v zvezi s sprejemom posebne potrebe. Besedilo obenem odraža potrebo po pravilih, ki bodo omogočala učinkovito izvajanje ne glede na obstoj različnih nacionalnih pravnih sistemov, in pravilih, na podlagi katerih bo mogoče preprečevati zlorabo azilnih postopkov. Namen kompromisnega besedila je tudi izogibanje vsakršnemu nepotrebemu upravnemu in finančnemu obremenjevanju držav članic.

B. Ključna vprašanja

Kompromisno besedilo, ki se odraža v stališču Sveta iz prve obravnave, pomeni prilagoditev trenutno veljavne direktive ⁽¹⁾ z vidika ključnih vprašanj, navedenih v nadaljevanju.

1. Opredelitev družinskih članov in skupne nastanitve

Kompromisno besedilo, ki se odraža v stališču iz prve obravnave, prinaša usklajenost med različnimi instrumenti na področju azila, saj je opredelitev družinskih članov v njej usklajena z ustrezno opredelitvijo iz prenovljene direktive o zahtevanih pogojih ⁽²⁾. V primerjavi z opredelitvijo iz trenutno veljavne direktive o pogojih sprejema, ki zajema zakonca ali neporočenega partnerja in neporočene otroke, je opredelitev razširjena, tako da vključuje tudi očeta, mater ali drugo odraslo osebo, ki je odgovorna za prosilca, če je ta mladoleten in neporočen.

Poleg tega stališče Sveta iz prve obravnave vsebuje nove določbe v zvezi s skupno nastanitvijo. Kot prvo morajo države članice v največji možni meri poskrbeti, da bodo odvisni odrasli prosilci s posebnimi potrebami glede sprejema nastanjeni skupaj z bližnjimi odraslimi sorodniki, ki so že prisotni v isti državi članici in so zanje odgovorni po zakonu ali nacionalni praksi zadevne države članice. Kot drugo morajo države članice poskrbeti, da bodo mladoletni otroci prosilcev ali mladoletni prosilci nastanjeni s svojimi starši, odraslo osebo, ki je odgovorna zanje, ali svojimi neporočenimi brati ali sestrami, pod pogojem, da je to v njihovo največjo korist.

2. Pridrzanje

Kompromisno besedilo, ki se odraža v stališču iz prve obravnave, uvaja obsežen zakonodajni okvir, ki ureja pridržanje prosilcev za mednarodno zaščito. Del tega okvira so pravila o razlogih za pridržanje, jamstvih za pridržane prosilce, pogojih pridržanja ter pridržanju ranljivih oseb in oseb s posebnimi potrebami glede sprejema.

2.1 Razlogi za pridržanje

Seznam razlogov za pridržanje je bil sestavljen na podlagi mednarodnega prava ter sodne prakse Sodišča in Evropskega sodišča za človekove pravice, pri čemer je bila upoštevana potreba držav članic po učinkovitem preprečevanju zlorab. Na seznamu so razlogi za pridržanje iz priporočila Sveta Evrope, ki jim je dodano sklicevanje na pridržanje v skladu z dublinsko uredbo. Poleg tega je v stališču Sveta naveden razlog za pridržanje za osebe, ki so v skladu z direktivo o vračanju ⁽³⁾ pridržane zaradi postopka vračanja z namenom priprave vrnitve ali izvedbe postopka odstranitve. Države članice morajo v takšnih primerih na podlagi objektivnih razlogov, med drugim dejstva, da je pridržani prosilec že imel priložnost začeti azilni postopek, dokazati, da so podani utemeljeni razlogi za prepričanje, da prosilec vlaga prošnjo le zato, da bi zadržal ali otežil izvedbo odločbe o vrnitvi.

2.2 Jamstva za pridržane prosilce za azil

Glede na to, da se nacionalni pravni sistemi razlikujejo med sabo, kompromisno besedilo, ki se odraža v stališču iz prve obravnave, vsebuje določbo, da morajo države članice na zahtevo upravnih organov zagotoviti hitro sodno preučitev zakonitosti pridržanja, ki se lahko opravi po uradni dolžnosti ali na zahtevo prosilca za mednarodno zaščito. Če gre za preučitev po uradni dolžnosti, se ta opravi čim prej

⁽¹⁾ Direktiva Sveta 2003/9/ES o minimalnih standardih za sprejem prosilcev za azil (UL L 31, 6.2.2003, str. 18).

⁽²⁾ Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL L 337, 20.12.2011, str. 9).

⁽³⁾ Direktiva 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 348, 24.12.2008, str. 98).

po začetku pridržanja. Če gre za preučitev na zahtevo prosilca, se o preučitvi zakonitosti pridržanja odloči čim hitreje po začetku ustreznih postopkov. Države članice morajo v nacionalnem pravu določiti obdobje, v katerem je treba opraviti preučitve.

Zaradi spoštovanja pravice do učinkovitega pravnega sredstva je treba pridržane prosilce za mednarodno zaščito nemudoma pisno obvestiti o razlogih za pridržanje, postopkih za spodbijanje odredbe o pridržanju, določenih v nacionalni zakonodaji, ter o možnosti, da zahtevajo brezplačno pravno pomoč in zastopanje. Obvestilo se napiše v jeziku, ki ga prosilec razume ali za katerega se lahko utemeljeno domneva, da ga razume.

Ne nazadnje, kar zadeva dostop do brezplačne pravne pomoči in zastopanja, stališče iz prve obravnave usklajuje besedilo direktive o pogojih sprejema z besedilom trenutno veljavne direktive o azilnih postopkih⁽¹⁾, vendar brez preizkusa izpolnjevanja pogojev, na podlagi katerega se oceni, ali morata glede na verjetnost, da bo preučitev uspela, brezplačna pravna pomoč in zastopanje biti na voljo. Nadalje je opredeljeno, da morajo brezplačno pravno pomoč in zastopanje zagotavljati ustrezno usposobljene osebe, ki to lahko opravljajo ali jim je to dopuščeno v skladu z nacionalno zakonodajo in katerih interesi niso v nasprotju s koristmi prosilca za mednarodno zaščito.

2.3 Pogoji pridržanja

V določbah o pogojih pridržanja so opredeljene pravice prosilcev za mednarodno zaščito, ki so pridržani, ob upoštevanju prakse na področju azila. Prosilci so v skladu s tem praviloma pridržani v posebnih sprejemnih centrih. Obenem so, kolikor je mogoče, ločeni od drugih državljanov tretjih držav. Če so pridržani v zaporu, morajo vedno biti ločeni od kaznjencev. Ne glede na njihove pogoje pridržanja prosilci ohranjajo pravice, zagotovljene na podlagi direktive, med drugim tudi pravico do zasebnosti pri komuniciranju z zastopniki ali družinskimi člani.

2.4 Pridržanje ranljivih oseb in oseb s posebnimi potrebami glede sprejema

Kompromisno besedilo, ki se odraža v stališču iz prve obravnave, vsebuje posebne določbe o pridržanju ranljivih oseb in oseb, ki imajo v zvezi s sprejemom posebne potrebe. Nacionalni organi morajo prednostno poskrbeti za zdravje, tudi za duševno zdravje, pridržanih prosilcev, ki so ranljive osebe. Poleg tega morajo države članice v primeru pridržanja ranljivih oseb zagotoviti redno spremljanje in ustrezno pomoč, pri čemer se upošteva poseben položaj teh oseb, vključno z njihovim zdravjem.

V skladu s Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah je določeno, da se pridržanje mladoletnikov uporablja kot zadnja možnost, mladoletniki brez spremstva pa so lahko pridržani le v izjemnih okoliščinah in nikoli ne smejo biti nastanjeni v zaporu.

3. Dostop do trga dela

V kompromisnem besedilu, ki se odraža v stališču iz prve obravnave, se prosilcem za mednarodno zaščito dostop do trga dela omogoči že po devetih, in ne več po dvanajstih mesecih. Možnost dostopa tri mesece bolj zgodaj temelji na dveh medsebojno izravnalnih preudarkih: na eni strani na preudarku, da zgodnejši dostop prosilcem omogoča, da prej postanejo ekonomsko samostojni – s čimer se zmanjšata nevarnost izkoriščanja na črnem trgu in potreba po javni podpori – in se učinkoviteje vključijo v družbo države gostiteljice; po drugi strani pa na preudarku, da zgodnejši dostop lahko ekonomskim migrantom, ki ne izpolnjujejo pogojev za mednarodno zaščito, še prej omogoči, da poskusijo izkoristiti azilni sistem.

⁽¹⁾ Direktiva Sveta 2005/85/ES o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah (UL L 326, 13.12.2005, str. 13).

4. Materialni pogoji za sprejem

V kompromisnem besedilu, ki se odraža v stališču iz prve obravnave, je določeno, da je treba v primeru, ko države članice prosilcem za mednarodno zaščito zagotovijo materialne pogoje za sprejem v obliki finančne pomoči ali kuponov, znesek določiti na podlagi ravni, ki jo/jih zadevna država članica določi v zakonodaji ali praksi, da se državljanom zagotovi ustrezen življenjski standard. Nadalje je opredeljeno, da lahko države članice prosilcem za azil zagotovijo manj ugodno obravnavo kot državljanom, zlasti če se materialna pomoč delno zagotovi v naravi ali če je namen navedenih ravni, ki se uporabljajo za državljane, zagotoviti višji življenjski standard, kot je določen za prosilce za mednarodno zaščito.

Poleg tega stališče iz prve obravnave predvideva prilagojeno ureditev za omejitev in ukinitvev materialnih pogojev za sprejem. Države članice morajo prosilcem za mednarodno pomoč zagotoviti dostojanstven življenjski standard. Omogočeno jim je tudi, da omejijo ali v izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih ukinejo materialne pogoje za sprejem, kadar prosilec zapusti kraj bivanja, se ne javlja ustrezno ali vložijo naknadno prošnjo. Poleg tega je materialne pogoje za sprejem mogoče še bolj omejiti tedaj, ko zadevna oseba ne vložijo prošnje v najkrajšem možnem času. Ne nazadnje lahko države članice v skladu s trenutno veljavno direktivo omejijo ali ukinejo zadevne pogoje, če prosilec prikrije finančna sredstva.

5. Ranljive osebe s posebnimi potrebami glede sprejema

Kompromisno besedilo, ki odraža stališče iz prve obravnave, državam članicam nalaga obveznost, da ocenijo posebne potrebe, ki jih imajo ranljive osebe v zvezi s sprejemom. Na neizčrpen seznam kategorij ranljivih oseb so sedaj uvrščene tudi žrtve pohabljanja ženskih spolnih organov. Poleg tega je zaradi preprečevanja vseh nepotrebnih upravnih bremen določeno, da takšno ocenjevanje ne poteka nujno v obliki upravnega postopka in da lahko države članice takšno ocenjevanje vključijo v obstoječe nacionalne postopke.

6. Brezplačna pravna pomoč in zastopanje

Prosilci za mednarodno zaščito imajo pravico do dostopa do učinkovitega pravnega sredstva, kadar se pritožijo zoper odločitve v zvezi z zagotovitvijo, umikom ali omejitvijo pravic in zoper odločitve v zvezi z nastanitvijo in svobodo gibanja. V navedenih primerih so pogoji za zagotovitev brezplačne pravne pomoči in zastopanja enaki kot v primeru preučitve odredbe o pridržanju, vendar s to izjemo, ki jo države članice lahko določijo, da namreč brezplačna pravna pomoč in zastopanje nista na voljo, če pristojni organ meni, da pritožba nima realnih možnosti za uspeh.

7. Druga pomembna vprašanja

Druga pomembna vprašanja iz stališča Sveta iz prve obravnave, med katero sta Svet in Evropski parlament sklenila kompromis, zadevajo naslednje:

- podrobno obrazložitev kvalifikacij „predstavnik“, da bi mladoletnikom brez spremstva omogočili uveljavljati njihove pravice v večji meri in izpolnjevati obveznosti, določene v direktivi o pogojih sprejema;
- državam članicam ni treba pogojevati zagotavljanja pogojev za sprejem z nepotrebnimi in nesorazmernimi obveznostmi glede dokumentacije ali administrativnih obveznosti;
- države članice morajo zagotoviti, da imajo prosilci za mednarodno zaščito potrebno zdravstveno varstvo, ki mora vključevati najmanj nujno oskrbo ter osnovno zdravljenje bolezni in resnih duševnih motenj. Nadalje je določeno, da morajo države članice zagotoviti potrebno zdravniško ali drugo pomoč prosilcem, ki imajo v zvezi s sprejemom posebne potrebe, po potrebi tudi ustrezno psihološko oskrbo;

- države članice morajo začeti iskati družinske člane mladoletnika brez spremstva, po potrebi s pomočjo mednarodnih ali drugih ustreznih organizacij, čim prej po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito, pri čemer ščitijo njegove koristi;
- države članice morajo zagotoviti, da so osebe, ki so preživele mučenje, posilstvo ali druga huda nasilna dejanja, deležne potrebnega zdravljenja, zlasti da imajo dostop do ustrezne zdravstvene in psihološke oskrbe ali varstva. Poleg tega morajo biti tisti, ki se ukvarjajo s takšnimi osebami, ustrezno usposobljeni in morajo svoje znanje redno posodabljati; poleg tega jih mora zavezovati jih tudi načelo tajnosti;
- države članice morajo predložiti poročilo o izvajanju direktive, da ga bo Komisija lahko spremljala.

IV. SKLEPNA UGOTOVITEV

Stališče Sveta iz prve obravnave odraža kompromis, ki je bil sklenjen v pogajanjih med Svetom in Evropskim parlamentom. Kompromis je s pismom, naslovljenim na predsednika Odbora stalnih predstavnikov, potrdil predsednik Odbora Evropskega parlamenta za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve (LIBE) (13885/12). Predsednik odbora LIBE je v tem pismu napovedal, da bo članom odbora LIBE, nato pa tudi na plenarnem zasedanju predlagal, naj sprejmejo stališče Sveta iz prve obravnave brez sprememb Parlamenta v drugi obravnavi, potem ko ga bodo pregledali pravniki lingvisti obeh institucij. Sprememba direktive o pogojih sprejema je še en pomemben zidak, ki ga Evropska unija prispeva k izgradnji skupnega evropskega azilnega sistema.
